

Latvijas Republika

**PĀRTIKAS DROŠĪBAS, DZĪVNIĒKU VESELĪBAS
UN VIDES ZINĀTNISKAIS INSTITŪTS "BIOR"**

Lejupes iela 3, Rīga, LV - 1076, Latvija, tālr. 67620526, fakss 67620434
e-pasts: [bior@bior.gov.lv](mailto: bior@bior.gov.lv) ; www.bior.gov.lv

Rīgā

13.12.2013 Nr. 17-3/259
Uz 25.11.2013 Nr. _____

SIA „GEO&SERVICE”
Kopija: Valsts vides dienestam

Lielās Juglas, Pietēnupes un Līgerurgas zivju faunas raksturojums

Zivju faunas raksturojums sagatavots atsaucoties SIA „GEO&SERVICE” 25.11.2013. vēstulē paustajam lūgumam. Zivju faunas raksturojumam izmantoti 2013. gadā Lielajā un Mazajā Juglā, 2005. gadā Pietēnupē un 1999. gadā Juglas ezerā veikto zivju faunas izpētes darbu rezultāti. Zivju faunas novērtēšanā izmantota arī līdzīgās ūdenstecēs veiktu pētījumu dati un cita informācija.

Zivju faunas veidošanos katrā konkrētā ūdenstecē un tās posmā nosaka vairāki faktori – sateces baseina platība, ūdensteces platums, kritums, dziļums un straumes ātrums, gultnes reljefs u.c. Tāpat ūdensteču zivju faunu ietekmē zivju migrācija gan starp dažādām ūdenstilpēm (tajā skaitā starp saldūdeņiem un jūru), gan arī vienas ūdensteces ietvaros.

Lielās Juglas kopējais garums ir 62 km, bet sateces baseins – 972 km². Lielā Jugla sākas pie apdzīvotas vietas „Sidgunda” satekot Mergupei un Sudas upei, un netālu no satekas ar Mazo Juglu ietek Juglas ezerā. Upes vidējais kritums pārsniedz 1 m/km, straujteču posmi upē mijas ar lēntecēm. Ceļotājzivju migrācija iespējama līdz Ropažiem, kur atrodas Ropažu HES aizsprosts. Upes zivju fauna kopumā ir vērtējama kā daudzveidīga, tajā sastopamas gan straujtecēm, gan lēni tekošiem ūdeņiem raksturīgas zivju sugas.

2013. gadā veiktajā zivju uzskaitē Lielajā Juglā konstatētas 15 zivju sugas – pavīķe *Alburnoides bipunctatus*, vīķe *Alburnus alburnus*, bārdainais akmeņgrauzis *Barbatula barbatula*, akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, platgalve *Cottus gobio*, līdaka *Esox lucius*, grundulis *Gobio gobio*, baltais sapals *Leuciscus leuciscus*, vēdzele *Lota lota*, asaris *Perca fluviatilis*, mailīte *Phoxinus phoxinus*, rauda *Rutilus rutilus*, lasis *Salmo salar*, taimiņš/straucha forele *Salmo trutta*, sapals *Squalius cephalus*, kā arī straucha vai upes nēģa *Lampetra fluviatilis/L. planeri* kāpuri.

Upē, īpaši tās lejtecē, piemērotos biotopos var būt sastopamas arī Juglas ezerā konstatētās zivju sugas – plaudis *Abramis brama*, plicis *Blicca bjoerkna*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, sudrabkarūsa *Carassius gibelio*, karpa *Cyprinus carpio*, ausleja *Leucaspis delineatus*, spidiļķis *Rhodeus sericeus*, zandarts *Stizostedion lucioperca*, ķīsis *Gymnocephalus cernua* un trīsdatu stagars *Gasterosteus aculeatus*. Bez minētajām, Lielajā Juglā var būt sastopami arī deviņdatu stagari *Pungitius pungitius* un

ziemeļu zeltaināie akmeņgrāži *Sabanejewia baltica*, kas konstatēti 2013. gada zivju uzskaitē Mazajā Juglā, kā arī vimba *Vimba vimba*, kuras uz jūru migrējošie mazūļi konstatēti Juglas ezerā.

Katrā konkrētā upes posmā sastopamo sugu skaits ir mazāks (8 – 15 sugas) un atkarīgs galvenokārt no šī posma hidroloģiskajiem un hidromorfoloģiskajiem parametriem un konkrētai sugai piemērotu mikrobiotopu daudzuma.

Zivju resursus Lielajā Juglā atļauts izmantot tikai amatierzvejā – makšķerēšanā. Zivsaimnieciski nozīmīgākās sugas Lielajā Juglā ir rauda, asaris, līdaka un sapals, kas upē sastopamas salīdzinoši lielā daudzumā un ir iecienītas makšķernieku mērķsugas. Šo sugu kopējā potenciālā zivsaimnieciskā produktivitāte vērtējama aptuveni 20 kg/ha apmērā. Salīdzinoši augsta zivsaimnieciskā nozīme Lielajā Juglā ir arī ceļotājzivīm – lasim, vimbai, taimiņam/straucha forelei un upes nēģim, kas ir rūpnieciskās zvejas objekti jūras piekrastē un upju grīvās. Straucha ferele ir arī nozīmīga makšķerēšanas mērķsuga, taču tās potenciālā zivsaimnieciskā produktivitāte Lielajā Juglā ir vērtējama kā salīdzinoši neliela – ne vairāk kā 5 kg/ha.

Ņemot vērā salīdzinoši lielo sugu daudzveidību Lielajā Juglā, kā arī to, ka šajā ūdenstecē norisinās ceļotājzivju atražošanās, Lielās Juglas zivsaimnieciskā nozīme vērtējama kā salīdzinoši augsta.

Pietēnupe ir Lielās Juglas kreisā krasta pieteka. Tā sākas meliorācijas grāvju tīklā netālu no Lielā Kangaru purva un ietek Lielajā Juglā netālu no apdzīvotas vietas „Bajārkrogs”. Pietēnupes kopējais garums ir 14 km, sateces baseina platība – 36 km². Upe ir salīdzinoši strauja, tās vidējais kritums ir 2,6 m/km. Pietēnupe tek cauri Pietēnu ezeram. Lielākā daļa upes gultnes ir pārveidota par ūdensnoteku.

2005. gadā veiktajā zivju uzskaitē Pietēnupē konstatētas septiņas zivju sugas – taimiņš/straucha forele, rauda, bārdainais akmeņgrauzis, sapals, grundulis, akmeņgrauzis un asaris. Upē var būt sastopamas arī vairākas Lielajā Juglā plaši sastopamas zivju sugas – līdaka, baltais sapals, platgalve, pavīķe u.c. Nav izslēgta arī upes nēģu un atsevišķu taimiņu ienākšana šajā ūdenstecē.

Zivju resursus Pietēnupē atļauts izmantot tikai amatierzvejā – makšķerēšanā. Ņemot vērā salīdzinoši lielo kritumu, lielākajā upes daļā saimnieciski nozīmīgākā zivju suga, visticamāk, ir straucha forele, kuras potenciālā zivsaimnieciskā produktivitāte vērtējama aptuveni 5 kg/ha robežās. Pietēnu ezerā un tā tuvumā, kā arī citos Pietēnupes posmos ar mazāku straumes ātrumu iespējama arī saimnieciski izmantojama lēntecēm raksturīgu sugu zivju (līdaka, asaris, rauda u.c.) koncentrācija.

Pietēnupes zivsaimnieciskā nozīme tās nelielā izmēra un sateces baseina platības dēļ kopumā ir vērtējama kā salīdzinoši zema. Tomēr jāņem vērā, ka šajā ūdenstecē sastopamas straucha foreles, kas ir iecienīta makšķernieku mērķsuga, kā arī iespējama ceļotājzivju atražošanās.

Līģerurga ir neliela Mazās Juglas labā krasta pieteka. Tā sākas meliorācijas grāvju tīklā netālu no Līģeru purva un ietek Mazajā Juglā pie Dobelniekiem. Ūdensteces kopējais garums ir aptuveni 12 km, bet sateces baseina platība – 35 km². Lielākā daļa upes gultnes ir pārveidota par ūdensnoteku.

ZI „BIOR” nav veicis zivju uzskaiti šajā ūdenstecē. Institūta rīcībā nav arī informācijas par citu fizisko vai juridisko personu veiktiem zivju faunas pētījumiem šajā ūdenstecē. Spriežot pēc analogijas ar līdzīgām ūdenstecēm, Līģerurgas zivju fauna kopumā ir vērtējama kā trūcīga. Šādās ūdenstecēs lielākajā daļā gadījumu dominē neliela izmēra ekoloģiski mazprasīgas zivju sugas bez zivsaimnieciskas vērtības – deviņadatu stagari, mailītes, bārdainie akmeņgrāži u.c. Līģerurgā var būt sastopamas arī Mazajā Juglā konstatētās saimnieciski nozīmīgas zivju sugas (galvenokārt raudas, asari, līdakas, iespējams, arī vēdzeles, baltie sapali u.c.). Tomēr dati par līdzīgām ūdenstecēm ļauj pieņemt, ka saimnieciski nozīmīgu sugu zivis, tām piemērotu dzīvotņu trūkuma dēļ, Līģerurgā sastopamas nelielā daudzumā. Līdzīgās ūdenstecēs veikto pētījumu rezultāti

liecina arī, ka saimnieciski nozīmīgo sugu zivīm šādās nelielās un morfoloģiski pārveidotās ūdenstecēs lielākoties sastopami nelieli īpatņi un lielāka izmēra zivis migrē uz lielākām ūdenstecēm (šajā gadījumā – Mazo Juglu).

Teorētiski Liģerurgā ir iespējama arī atsevišķu ceļotājzivju (galvenokārt taimiņu un upes nēģu) ienākšana, tomēr šai ūdenstecei tās nelielā izmēra un tajā veikto morfoloģisko pārveidojumu dēļ nav vērā ņemamas nozīmes ceļotājzivju atražošanās nodrošināšanā.

Liģerurgas zivju resursus atļauts izmantot tikai amatierzvejā – makšķerēšanā. Tomēr makšķerēšanai piemērotu zivju daudzums Liģerurgā vērtējams kā neliels.

Balstoties uz minētajiem apsvērumiem, ZI „BIOR” secina, ka Liģerurgas zivsaimnieciskais potenciāls kopumā ir vērtējams kā niecīgs. Tomēr institūts aicina ņemt vērā, ka šis novērtējums nav balstīts uz pētījumiem dabā un pilnīgāka priekšstata gūšanai nākotnē vēlams nodrošināt Liģerurgas zivju faunas izpēti. Piemērotākā metode šīs ūdensteces zivju faunas novērtēšanai ir zivju uzskaitē ar elektrozveju, kuru var veikt tikai gada siltajos mēnešos.

Zivju resursu pētniecības
departamenta vadītājs

Georgs Korņilovs

Abersons 67618899